

ZENTIVA

**Drepturile
persoanelor
cu dizabilități**

1. Introducere

a. Ce înseamnă o persoană cu dizabilități?

Drepturile persoanelor cu dizabilități sunt definite de Convenția Organizației Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD) și asemenea majorității statelor lumii, România s-a angajat să respecte aceste drepturi semnând CDPD.

Legea fundamentală a statului român statuează faptul că persoanele cu handicap se bucură de protecție, statul urmând să asigure “realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor”. Prin elaborarea și completarea / modificarea periodică a legii speciale, statul continuă demersul pentru egalizarea șanselor persoanelor cu dizabilități cu celelalte persoane.

Ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD), este dovada angajamentului României de a persevera în legiferarea acelor măsuri adecvate și eficiente care să permită persoanelor cu dizabilități exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în condiții de egalitate cu semenii lor. Măsurile pot include: campanii de conștientizare / sensibilizare, identificarea și eliminarea barierelor față de accesul deplin la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, sprijin pentru exercitarea capacității juridice sau a dreptului la muncă, acces la sistemele de sănătate pentru populația generală și altele.

Dizabilitatea

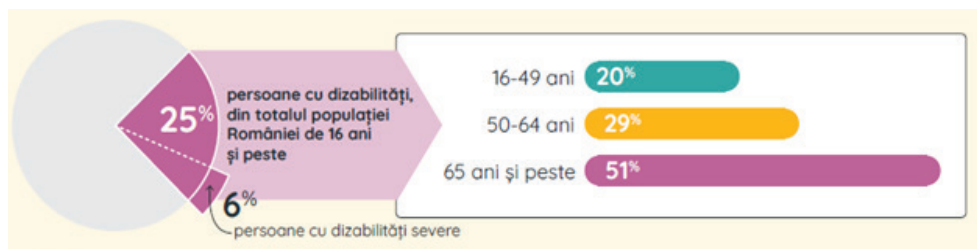
CDPD consolidează trecerea de la modelul medical al dizabilității la un model social bazat pe drepturile omului. Acest model înțelege dizabilitatea ca interacțiunea dintre particularitățile unei persoane (exemple: afectări ale vederii, auzului, motricității, funcțiilor psihice etc.) și felul în care societatea preîntâmpină barierele care împiedică persoana să participe activ la viața socială (exemple: lipsa câinelui ghid sau a marcajelor stradale, lipsa interpretului de limbaj mimico-gestual, lipsa accesibilității sau a limbajului ușor de citit etc).

CDPD recunoaște “faptul că dizabilitatea este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți.”

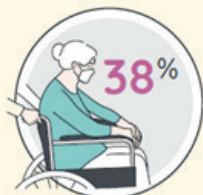
De asemenea, CDPD recunoaște “faptul că discriminarea oricărei persoane pe criterii de dizabilitate este o încălcare a demnității și valorii inerente a omului” și că, în pofida măsurilor aplicate deja, “persoanele cu dizabilități continuă să se confrunte cu bariere în participarea lor ca membri egali ai societății, precum și cu încălcări ale drepturilor omului, peste tot în lume”.

CDPD nu definește dizabilitatea ca un defect al persoanei. În schimb, dizabilitatea este o relație dintre anumite caracteristici ale unei persoane (de exemplu, faptul că o persoană are dificultăți de vedere) și modul în care societatea răspunde la aceste caracteristici (de exemplu, ce face statul pentru ca persoanele cu dificultăți de vedere să aibă acces la toate serviciile, în condiții de egalitate cu celelalte persoane).

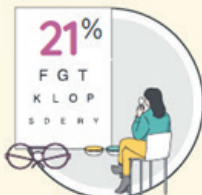
Câte persoane cu dizabilități sunt în România și cine sunt ele?

Cele mai răspândite dificultăți ale persoanelor cu dizabilități din România sunt:

au dificultăți mari sau le este imposibil să meargă sau să urce scările.

au dificultăți mari de vedere chiar dacă poartă ochelari.

au dificultăți mari de memorare și concentrare.

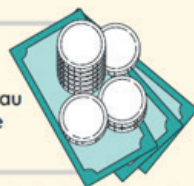
au dificultăți mari sau le este imposibil să se îngrijească singure.

Conform statisticilor oficiale, în 2020 existau:

853.465
persoane cu certificat de încadrare în grad de handicap

? **457.730**
persoane care primeau pensie de invaliditate

Unele persoane au și certificat de handicap și pensie de invaliditate, dar nu se știe numărul acestora.

Sursa date :

Diagnoza situației persoanelor cu dizabilitati in Romania publicat in 2021 (vezi pag. 14 – 15) *Diagnoza situației persoanelor cu dizabilități în România (gov.ro)*

b. Încadrarea în grad de handicap

Încadrarea în grad și tip de handicap presupune parcurgerea de către o persoană a unui proces de evaluare complexă, ale cărui etape sunt următoarele:

- Depunerea dosarului;
- Analizarea dosarului;
- Evaluarea situației persoanei;
- Încadrarea în grad și tip de handicap;
- Dacă este cazul, contestarea încadrării.

Mai multe detalii despre etapele pentru obținerea certificatului de handicap regăsești la punctul 5 al acestei broșuri.

c. Care sunt gradele și tipurile de handicap?

Legea nr. 448/2006 stabilește patru grade și zece tipuri de handicap

Gradele de handicap:

- Ușor
- Mediu
- Accentuat
- Grav

Tipurile de handicap:

- fizic
- vizual
- auditiv
- surdocecitate
(deficiențe de văz și auz)
- somatic
- mintal
- psihic
- HIV/SIDA
- asociat
- boli rare

2. Care sunt drepturile și beneficiile angajaților cu dizabilități?

Prin legea specială, sunt stabilite următoarele:

- Contract individual de muncă atât pe perioadă nedeterminată, cât și pe perioadă determinată
- Perioadă de probă, plătită, care nu poate fi mai mică de 45 zile lucrătoare
- Concediu de odihnă suplimentar de cel puțin 3 zile lucrătoare.

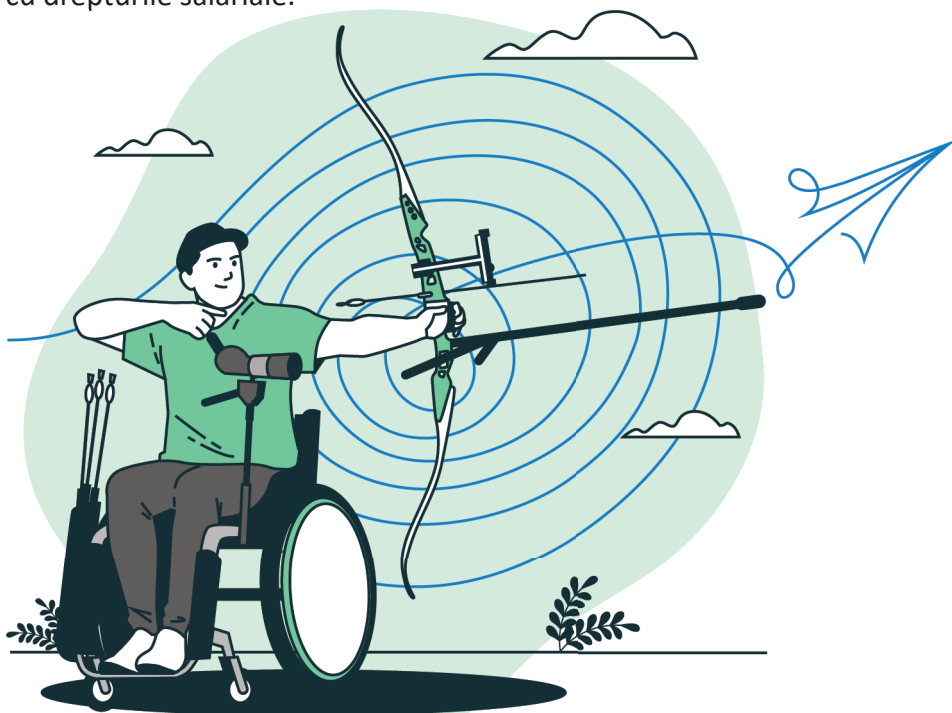
Acesta este menționat separat în contract, nu cumulat cu concediul de odihnă stabilit la nivel de companie.

- Perioadă de preaviz în caz de concediere de cel puțin 30 zile lucrătoare.
- Încadrare în muncă atât cu normă întreagă de 8 ore/zi, cât și cu fracție de normă.

- Dreptul la reducerea programului de lucru de la 8 ore la mai puțin.

Acesta se acordă la recomandarea comisiei de evaluare și în conformitate cu prevederile legale.

- Dreptul la cursuri de formare profesională.
- Scutirea de la plata impozitului pe venit - doar pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat.
- Prestațiile sociale acordate lunar în baza art. 58 din Legea nr 448/2006, și anume indemnizația socială + bugetul personal complementar, se cumulează cu drepturile salariale.

3. Care sunt drepturile salariale si beneficiile privind pensionarea?

- Dreptul la salariul lunar la care se adaugă indemnizația socială lunară și bugetul personal complementar, în funcție de gradul de handicap.

Foarte important de știut: odată cu semnarea unui contract de muncă, nu pierdeți indemnizația socială lunară și bugetul complementar și nici indemnizația lunară în loc de asistent personal (în cazul persoanei cu handicap grav).

- Pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat angajate, se aplică scutirea de la plata impozitului pe profit pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor. Referitor la pensie, persoanele care au realizat un stagiul de cotizare având dizabilitatea înainte de a se angaja și a fi asigurate beneficiază de reducerea vârstelor de pensionare.

Acestea se calculează în funcție de gradul de handicap și perioada de cotizare:

- o Reducere cu 15 ani – pentru asigurații cu handicap grav, dacă au realizat cel puțin 1/3 din stagiul complet de cotizare;

- o Reducere cu 10 ani - pentru asigurații cu handicap accentuat, dacă au realizat cel puțin 2/3 din stagiul complet de cotizare;

- o Reducere cu 10 ani - pentru asigurații cu handicap mediu, dacă au realizat stagiul complet de cotizare.

Care sunt beneficiile de transport și ce facilități fiscale au persoanele cu dizabilități?

- Scutirea de la plata tarifului de utilizare a rețelelor de drumuri naționale în baza rovinietei.

Aplicabil pentru persoanele cu handicap, însoțitorii sau asistenții personali care dețin autoturism și pentru reprezentanții legali ai copiilor cu handicap care dețin autoturism proprietate personală.

- Card-legitimație pentru locurile gratuite de parcare marcate în acest scop. Aplicabil pentru persoanele cu handicap sau reprezentanții legali ai acestora.

- Contractare unui credit a cărui dobândă este suportată din bugetul de stat, acordat pentru achiziționarea unui singur autovehicul sau pentru adaptarea unei locuințe conform nevoilor individuale de acces și în condițiile prevăzute de legislația în vigoare (art. 27 din Legea nr. 448/2006, art. 17 din H.G. 268/2007).

Valoarea acestui credit nu poate depăși suma de 10.000 de euro, iar perioada de returnare trebuie să fie de maximum 10 ani.

Aplicabil pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat și părinții care au în îngrijire un copil cu handicap grav ori accentuat.

Persoanele adulte cu handicap grav beneficiază de:

- Gratuitatea transportului interurban, la alegere, în limita costului unui bilet la tren accelerat clasa a II- a, cu autobuzele, în limita a 12 călătorii dus-întors pe an calendaristic sau decont de carburant în cuantum de 1.500 lei;
- Gratuitatea transportului urban cu mijloace de transport în comun de suprafață și cu metroul;
- Scutirea de la plata taxelor și a impozitelor pentru locuința deținută în proprietate și terenul aferent acesteia.

Codul Fiscal prevede facilități și în ceea ce privesc mijloacele de transport aflate în proprietate, scutirea plății de impozit, doar a unui singur mijloc de transport, la alegerea contribuabilului.

4. Care sunt etapele pentru obținere certificatului de handicap?

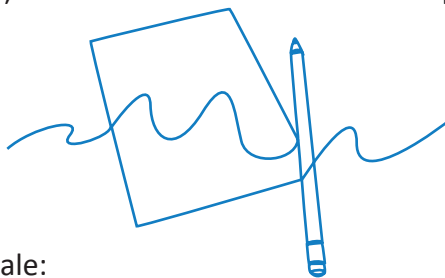
a. Depunerea dosarului

Documentele necesare în vederea evaluării complexe sunt:

- Cerere-tip de evaluare complex;
- Copie a documentelor de identitate.

Cererea-tip de evaluare complexă (anexa 4 - HG nr. 430/2008) se depune la registratura primăriei din localitatea de domiciliu sau la registratura DGASPC.

Cu 30 de zile înainte de expirarea termenului de valabilitate, poți solicita reevaluarea situației și o nouă decizie de încadrarea în tip și grad de handicap.

Documentele medicale:

- Referat privind situația medicală prezentă, întocmit de medicul specialist;
- Scrisoare medicală-tip de la medicul de familie, numai în situația primei prezentări la serviciul de evaluare complexă (anexa 5-HG nr. 430/2008);
- Investigații paraclinice solicitate de serviciul de evaluare complexă;
- Ancheta socială efectuată de serviciul social specializat din cadrul primăriei în a cărei rază ai domiciliul sau reședința, potrivit modelului-cadru (anexa 6-HG nr. 430/2008);
- Adeverință din care să rezulte calitatea de salariat, în caz că ești salariat, copie a deciziei de pensionare și, respectiv, talon de pensie, în cazul pensionarilor, adeverință conform căreia persoana nu are niciun venit, în cazul persoanelor fără venituri.

b. Analiza dosarului

Serviciul de evaluare complexă din cadrul DGASPC verifică și analizează dosarul și, în termen de 5 zile lucrătoare, îți comunică data planificată la care urmează să te prezenți în vederea evaluării. În cazul unui dosar incomplet, îți se va cere completarea dosarului cu documentele necesare.

Evaluarea complexă are loc în maximum 60 de zile de la data înregistrării cererii.

c. Evaluarea

În cazul în care nu te poți deplasa, în baza scrisorii medicale și a anchetei sociale, evaluarea complexă se va efectua la domiciliul/reședința ta.

Cred că sunt informații care nu interesează persoana, mai ales că nici nu se întâmplă așa..., din pacate!

d. Încadrarea

După efectuarea evaluării de către serviciul de evaluare complexă, dosarul este transmis comisiei de evaluare, care soluționează cazul în termen de cel mult 15 zile lucrătoare.

Certificatul de încadrare și programul individual de integrare și reabilitare socială se comunică prin poștă, cu confirmare de primire.

e. Contestarea

Dacă încadrarea în grad și tip de handicap este considerată a fi eronată sau în neconcordanță cu realitatea, o poți contesta.

Iată cum se procedează:

- Certificatele de încadrare pot fi contestate, în maxim 30 de zile de la comunicare, la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.
- Contestațiile se depun și se înregistrează la secretariatul comisiei de evaluare care a eliberat documentul, iar acesta va transmite contestația și dosarul persoanei în cauză, în termen de 5 zile lucrătoare, la Comisia superioară.
- Contestațiile se soluționează prin decizii, în termen de 45 de zile lucrătoare.
- Deciziile Comisiei superioare pot fi atacate conform Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Cererile adresate instanței sunt scutite de taxa judiciară de timbru.

Documente emise. În urma întregului proces, vei rămâne cu următoarele documente ce vor servi la evaluarea și încadrarea în grad de handicap:

Serviciul de evaluare complexă

- Raport de evaluare complexă (acesta este un document intern ce se poate elibera la cerere)
- Plan individual de servicii

Comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap

- Certificat de încadrare în grad și tip de handicap
- Program individual de reabilitare și integrare sociala

Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap

- Decizie de admitere sau de respingere a contestației
- Decizie de reevaluare

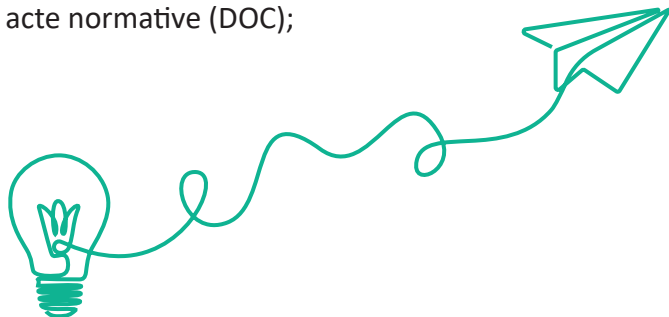

5. Confidențialitate

Este important să știi că ai dreptul la confidențialitate. Dacă ai orice fel de dizabilitate și dorești să obții un certificat care să ateste acest lucru, informațiile pe care le furnizezi angajatorului vor fi utilizate doar cu scopul de a ține o evidență și de a-ți oferi sprijinul de care ai nevoie.

6. Pentru mai multe informații poți consulta legislația în vigoare

- LEGE nr. 448 din 6 decembrie 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap: LEGE 448 06/12/2006 - Portal Legislativ (just.ro)
- LEGE nr. 193 din 21 august 2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap: LEGE 193 21/08/2020 - Portal Legislativ (just.ro)
- Legea nr.140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative (DOC);

Această broșură a fost realizată împreună cu Asociația Totul pentru tine.

**Asociația
TOTUL pentru TINE**

Cine suntem?

Totul pentru tine este o organizație neguvernamentală fondată în anul 2014 de trei persoane cu dizabilități locomotorii care au dorit să transmită din experiența lor de viață și să-i învețe pe cei ca ei să nu-și abandoneze aspirațiile, visele, dorințele ...

Suntem perseverenți, avem încredere în noi, recunoaștem că nu e ușor dar nici imposibil...

Deviza noastră:

TOTUL PENTRU TINE! O lume fără bariere fizice și de atitudine!

Ce facem?

Credem în viața independentă: organizăm tabere, dezbateri și alte evenimente de grup, instruiți pentru dezvoltarea autonomiei personale.

Împărtășim din experiența noastră de viață: seminarele "Povești cu viață" sunt adresate elevilor, studenților sau angajatorilor și sunt susținute de membrii în fotoliu rulant ai asociației care au ales să fie învingători, depășindu-și propriile traume.

Îi învățăm pe cei din jur despre accesibilitate, adaptarea locului de muncă, comunicarea cu persoanele cu dizabilități, rolul tehnologiei assistive etc.

Promovăm ceea ce pot face persoanele cu dizabilități: organizăm seminare de conștientizare, vorbim cu oamenii din jur, demonstrăm practic cum te poți descurca în fotoliu rulant.

Credem cu tărie în menirea sportului de a schimba vieți, inițiem și desfășurăm evenimente sportive.

Ce putem oferi în domeniul ocupării în muncă?

Informații despre drepturile și obligațiile angajatorului privind recrutarea și angajarea persoanelor cu dizabilități.

Informații despre drepturile și obligațiile persoanelor cu dizabilități în ceea ce privește fiecare etapă din procesul de ocupare în muncă.

Consultanță referitoare la adaptarea locului de muncă (intrare și deplasare în locație, toaletă, parcare etc.)

Instruire privind adaptarea fotoliului rulant în funcție de particularitățile de mobilitate ale persoanelor adulte cu dizabilități.

Instruire privind utilizări ale tehnologiei asistive.

Ghiorghi Filip – fondator Totul pentru tine

“Uneori, viața ne supune unor încercări neașteptate. În cazul meu, a fost un accident care ar fi putut schimba totul. Însă am hotărât să nu mă las învins. Am ales să transform acea provocare într-un motiv să devin mai bun, mai puternic. Mi-am spus că nu doar voi supra vieții, ci voi trăi cu adevărat.

Decizia mea de a alege să înfrunt această situație a fost esențială. Am refuzat să mă las învins de circumstanțe și am început să-mi construiesc o viață nouă.

Trebuie să recunosc că nu a fost ușor. A trebuit să învăț să mă adaptez, să îmi gășesc un nou sens și direcție. Dar am învățat că atâta timp cât avem dorința de a merge înainte, limitele pot fi doar obstacole temporare.

Sportul a devenit un partener constant în această călătorie a mea. Am încercat diverse sporturi, dar cel care mi-a adus cele mai mari satisfacții a fost tirul cu arcul. Pentru mine, sportul nu înseamnă doar exercițiu fizic, ci reprezintă o filosofie de viață. M-a ajutat să-mi depășesc barierele și să îmi descopăr adevăratul potențial.

Unul dintre principalele mele obiective este să ajut și să inspir cât mai multe persoane să devină independente și să se implice în activități sportive. Nu contează cât de dificil pare drumul, important este să facem primul pas și să ne depășim temerile.

Încurajez persoanele cu dizabilități să fie puternice și să îmbrățișeze fiecare zi cu încredere. Viața este plină de alegeri, iar modul în care răspundem la provocări ne definește.”

„Angajatorii au recunoscut de ceva vreme că este o afacere inteligentă să ai o forță de muncă diversă – una în care sunt reprezentate multe puncte de vedere și talentele tuturor sunt apreciate. Ei bine, dizabilitatea face parte din diversitate.”

— Thomas Perez

